

SIVILOMBUDET

TELEMARK FENGSEL SKIEN AVDELING
Postboks 694
4302 SANDNES

Vår referanse
2025/1046

Deres referanse

Vår saksbehandler
Lars Mathias Enger

Dato
02.03.2026

Fengslets oppfølging av Sivilombudets besøk i mai 2025

Sivilombudet mottok 9. januar 2026 svar fra Telemark fengsel, Skien avdeling om hvordan fengselet følger opp anbefalingene gitt i rapport etter besøk fra Sivilombudets forebyggingsenhet 23. april og 26. og 27. mai 2025.

Fengselet har gitt en oversiktlig orientering om sin oppfølging. Sivilombudets oppfatning er at fengselet har iverksatt flere tiltak som er positive og egnet til å imøtekomme anbefalingene i rapporten, selv om vi for enkelte anbefalinger kunne ønsket en mer konkret tilbakemelding.

Nedenfor gjennomgår vi fengslets tilbakemeldinger per anbefaling. Anbefalingene er nummerert som i besøksrapporten.

Bruk av forsterkede celler

1. Fengselet bør fortsette det helhetlige arbeidet med å forebygge tvang og å utvikle en kultur som fremmer minst mulig bruk av tvang, i samarbeid med helsetjenestene.

Fengselet beskriver at de fortsetter arbeidet med å forebygge tvang, slik beskrevet i rapporten. Spesielt trekker fengselet fram at samarbeidet og dialogen med helsetjenesten er styrket etter Sivilombudets besøk, som følge av at helsetjenesten har fått økt bemanning.

2. Fengselet bør sikre at vedtak om utelukkelse tydelig beskriver hvordan utelukkelsen skal gjennomføres, og at ytterligere restriksjoner og sikkerhetstiltak dokumenteres.

Fengselet beskriver at de kontinuerlig jobber med opplæring og kvalitetskontroll av utelukkelsesvedtak, og at det er planlagt at jurist i fengselet skal ha opplæring av fengselsansatte om utforming og begrunnelse av vedtak. Sivilombudet forutsetter at slik opplæring gjennomføres snarlig, og at opplæringen følges opp med konkrete tiltak for å sikre at den får ønsket effekt.

Beslutning om plassering i sikkerhetscelle

3. Fengselet må dokumentere en konkret begrunnelse for at alle lovens vilkår for bruk av sikkerhetscelle er oppfylt. Det bør sikres at innsatte er hørt.

Fengselet viser til kontinuerlig arbeid med opplæring i og kvalitetskontroll av vedtak, og at det er planlagt opplæring av ansatte med jurist. Konkret peker fengselet på at vedtakene og beslutningene om bruk av sikkerhetscelle nå alltid blir gjennomgått for kvalitetskontroll. Dersom oppholdet blir av noe tid, foretar jurist en selvstendig vurdering av om vilkårene for fortsatt opphold i sikkerhetscella er oppfylt. Fengselet beskriver videre at opplysninger om innsattes syn bør komme tydeligere frem i fremtidige vedtak, og arbeid med dette vil inkluderes i opplæringen.

Sivilombudet anser dette som gode tiltak for å imøtekomme anbefalingen.

4. Fengselet bør fortsatt arbeide for å forebygge at sikkerhetscelle brukes for å hindre eller håndtere selvskading eller selvmordsforsøk.

Fengselet beskriver at det kontinuerlige arbeidet for å hindre bruk av sikkerhetscelle ved selvskading eller selvmordsforsøk fortsetter. De arbeider med kommunikasjon med innsatte, og de har styrket dialogen med helsetjenesten (som omtalt under anbefaling 1 over). Fengselet viser til at de kun har fattet tre vedtak om bruk av sikkerhetscelle i perioden etter Sivilombudets besøk.

Oppfølging av innsatte på sikkerhetscelle

5. Fengselet bør sikre at det alltid gjøres en individuell vurdering når innsatte kroppsvisiteres eller fratas klær ved bruk av sikkerhetscelle. Vurderingen bør dokumenteres.

For å imøtekomme anbefalingen har fengselet inntatt et eget punkt om kravene til individuell vurdering ved visitering og fratakelse av klær i sjekklisten som førstebetjenten skal fylle ut ved bruk av sikkerhetscelle. Fengselet viser også til opplæringen av fengselsansatte fra jurist, og til at anstaltens instruks er under en omfattende revidering.

Oppdatering av sjekklisten og tilhørende opplæring, synes som egnet tiltak for å imøtekomme anbefalingen.

6. Fengselet bør sikre at innsatte på sikkerhetscelle får utdelt mat og drikke på en respektfull måte og så langt som mulig uten bruk av gulvluke.

Fengselet viser til at sjekklisten som førstebetjenten benytter ved plassering av innsatte på sikkerhetscelle fastslår at mat fortrinnsvis skal gis gjennom døråpning, og at fengselsansatte nå har blitt minnet om dette. Gulvluken har ikke blitt brukt til utdeling av mat i de tre plasseringene på sikkerhetscelle som har skjedd siden Sivilombudets besøk.

7. Fengselet bør sikre at det er mulig å ivareta personlig hygiene på sikkerhetscelle, uavhengig av om den innsatte ber om det eller ikke.

Fengselet beskriver at de har hatt økt oppmerksomhet om innsattes personlige hygiene uansett oppholdssted etter Sivilombudet besøk. Dette har resultert i at innsatte på sikkerhetscelle har fått tilgang til hygieneartikler som bind og toalettpapir, samt mulighet til å vaske hender etter toalettbesøk. Dette er positivt.

8. Fengselet bør styrke oppfølgingen av innsatte på sikkerhetscelle for å forebygge isolasjonsskader. Oppfølgingen bør bidra til at oppholdet blir avsluttet så raskt som mulig.

Fengselet beskriver at de arbeider aktivt for å forebygge isolasjonsskader hos innsatte, blant annet ved å føre jevnlig dialog med innsatte på sikkerhetscelle og tilby lufting, samtaler eller dusjing. Protokollene fra sikkerhetscelleoppholdene i 2025 viser også gjentatte forsøk på dialog med innsatte gjennom natten. For å følge opp dette arbeidet, gjennomgås protokollene fra sikkerhetscelleopphold av fengselets sikkerhetsinspektør i samarbeid med førstebetjenter.

9. Fengselet bør sikre at innsatte kan ta kontakt med advokat under opphold på sikkerhetscelle uten forsinkelse og i full konfidensialitet.

Fengselet gir uttrykk for at innsatte, også på sikkerhetscelle, har rett til kontakt med advokat uten forsinkelse og i full konfidensialitet, og at dette følger av sjekklisten som brukes ved plassering på sikkerhetscelle. Sivilombudet er også tilfreds med fengselets opplysninger om at innsatte på sikkerhetscelle blir informert om retten til kostnadsfri advokatbistand.

Samtidig peker fengselet på at det må foretas en sikkerhetsmessig vurdering før innsatte kan få telefon inn på sikkerhetscella, særlig i tilfeller med fare for selvskading. Sivilombudet forutsetter at det gjøres konkrete og samvittighetsfulle vurderinger, og at innsatte gis anledning til å ta kontakt med advokat så raskt som mulig. I tillegg bør fengselet selv formidle kontakt med advokat der innsatte ønsker og samtykker til det, dersom det er sikkerhetsmessig påkrevd at hun ikke får tilgang til telefon selv.

Fortløpende vurdering

12. Fengselet må sikre at det gjøres fortløpende vurderinger av om lovens vilkår for fortsatt plassering i sikkerhetscelle er oppfylt. De fortløpende vurderingene bør dokumenteres minst hver sjette time.

13. Fengselet må sikre at sikkerhetscelleopphold avsluttes umiddelbart når lovens vilkår ikke lenger er oppfylt.

Fengselet viser til at de gjør løpende vurderinger av om sikkerhetscelle kan avsluttes, men at dette ikke alltid har blitt dokumentert godt nok. For å imøtekomme anbefalingene har fengselet inntatt i sjekklisten at opphold på sikkerhetscelle skal vurderes fortløpende og

minst hver sjetten time, at vurderingene skal dokumenteres skriftlig og at tiltaket skal avsluttes umiddelbart når lovens vilkår ikke lenger er nødvendig uavhengig av tid på døgnet. Dette er positivt, og Sivilombudet fortsetter at fengselet iverksetter tiltak for å kontrollere at den oppdaterte sjekklisten fører til endringer i praksis.

Bruk av sikkerhetsseng

14. Fengselet må dokumentere en konkret begrunnelse for at alle lovens vilkår for bruk av sikkerhetsseng er oppfylt.

Fengselet gir uttrykk for at de alltid forsøker lempeligere tiltak før sikkerhetsseng benyttes, og at de vurderer om sikkerhetsseng er strengt nødvendig og forholdsmessig for innsatte. Videre peker fengselet på et pågående arbeidet med utforming av vedtak, og med utbedring av maler og andre arbeidsdokumenter som gjelder bruk av tvangsmidler.

Sivilombudet viser til fengselets tilbakemelding tilknyttet vedtak om sikkerhetscelle (anbefaling 3 over), og legger til grunn at også vedtak om sikkerhetsseng gjøres til gjenstand for forsterket internkontroll.

15. Fengselet må sikre at det gjøres fortløpende vurderinger av om lovens vilkår for fortsatt plassering i sikkerhetsseng er oppfylt. Fengselet bør dokumentere de fortløpende vurderingene.

Fengselet viser til tilbakemeldingen som gjelder anbefaling 14, samt til at de arbeider aktivt for at vurderingene om videre opphold i sikkerhetsseng skal dokumenteres.

Bakgrunnen for anbefalingen var at vi ikke fant noen skriftlige vurderinger av om opphold i sikkerhetsseng kunne avsluttes (se besøksrapporten side 32). Dette inkluderte opphold i sikkerhetsseng i henholdsvis 11 og 4 timer, der innsatte i førstnevnte tilfelle ble beskrevet som rolig, samarbeidende og unnskyldende etter omkring 2 og en halv time i belter.

Med bakgrunn i alvoret i disse funnene, savner Sivilombudet en konkret tilbakemelding på hvordan fengselet skal sikre at det gjøres og dokumenteres fortløpende vurderinger av opphold i sikkerhetsseng. Vi legger imidlertid til grunn at fengselet vil oppdatere egne dokumenter i tråd med anbefalingen (slik beskrevet under anbefaling 12 og 13 over), at temaet vil omfattes av varslet opplæring og at det gjennomføres hensiktsmessig internkontroll.

16. Fengselet bør sikre at ivaretagelsen av innsatte som er plassert i sikkerhetsseng journalføres forsvarlig.

Fengselet viser til at beltelagte innsatte alltid er underlagt kontinuerlig tilsyn, og at de i forbindelse med opplæring og kvalitetsutvikling vil ha fokus på å dokumentere detaljer i hva som utføres og når, herunder utbedre malen for logging ved bruk av sikkerhetsseng.

Avslutning av besøket

Sivilombudet avslutter med dette oppfølgingen av besøket. Et eventuelt nytt besøk kan bli gjennomført dersom Sivilombudet vurderer det som hensiktsmessig.

For sivilombudet

Helga Fastrup Ervik
avdelingssjef

Lars Mathias Enger
seniorrådgiver

Dette brevet er godkjent etter gjeldende interne rutiner og har derfor ikke håndskrevet underskrift.

Kopi til:

JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENTET
KRIMINALOMSORGEN REGION SØR AVD
ADMINISTRASJON
KRIMINALOMSORGSDIREKTORATET